

ساختمان داده‌ها و الگوریتم‌ها

فصل سوم

در جلسات قبل ...

- مقدمه‌ای بر ساختمان داده
- تعاریف اولیه
- مفاهیم پایه درباره پیچیدگی زمانی
- معرفی پیچیدگی زمانی و حافظه‌ای
- نحوه پیدا کردن گام‌های برنامه
- نمادهای خاص پیچیدگی زمانی
- نحوه محاسبه انواع پیچیدگی‌ها و روش‌های حل آن

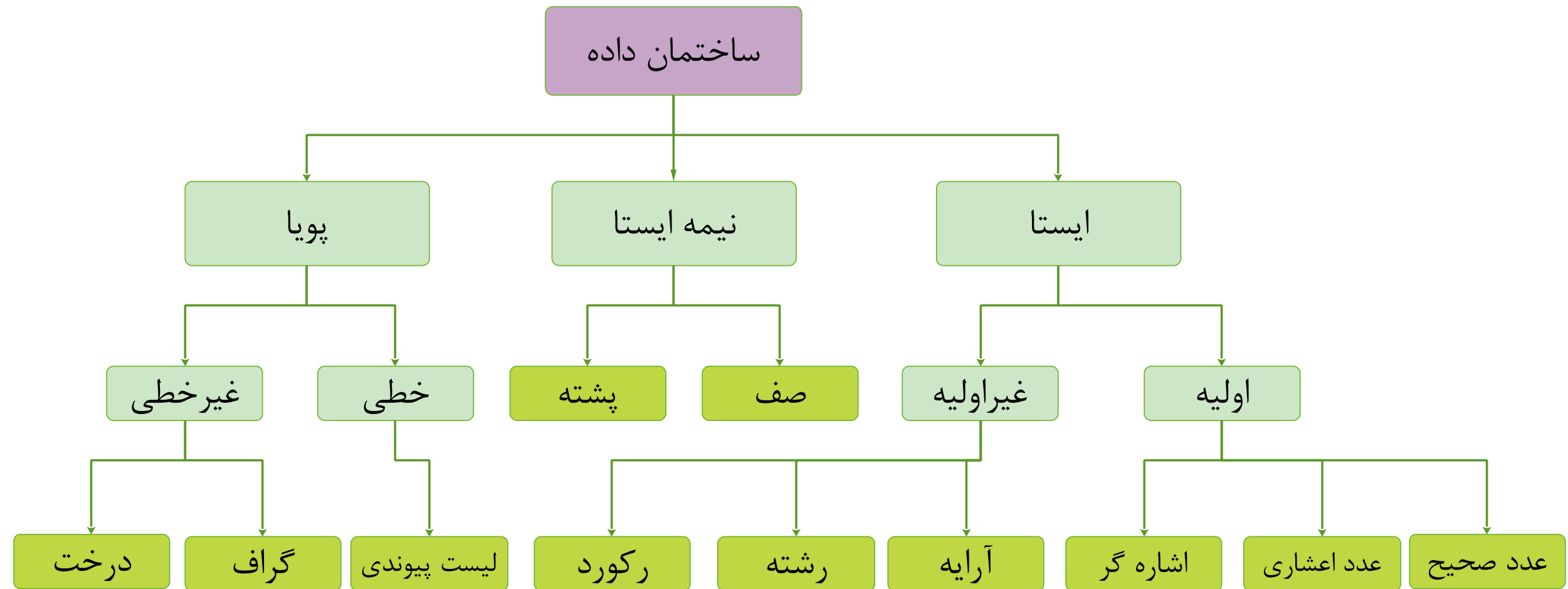
فهرست مطالب

- ❖ مقدمه‌ای بر الگوریتم‌ها و مفاهیم پایه
- ❖ معرفی پیچیدگی زمانی و حافظه‌ای و روشهای تحلیل مسائل
- ❖ **معرفی ساختمان داده‌های مقدماتی و الگوریتم‌های وابسته به آنها**
  - آرایه
  - صف
  - پشته
  - لیست پیوندی
- ❖ تئوری درخت و گراف و الگوریتم‌های مرتبط
- ❖ الگوریتم‌های مرتب‌سازی و تحلیل پیچیدگی مربوط به آنها
- ❖ مباحث تکمیلی در ساختمان داده‌ها

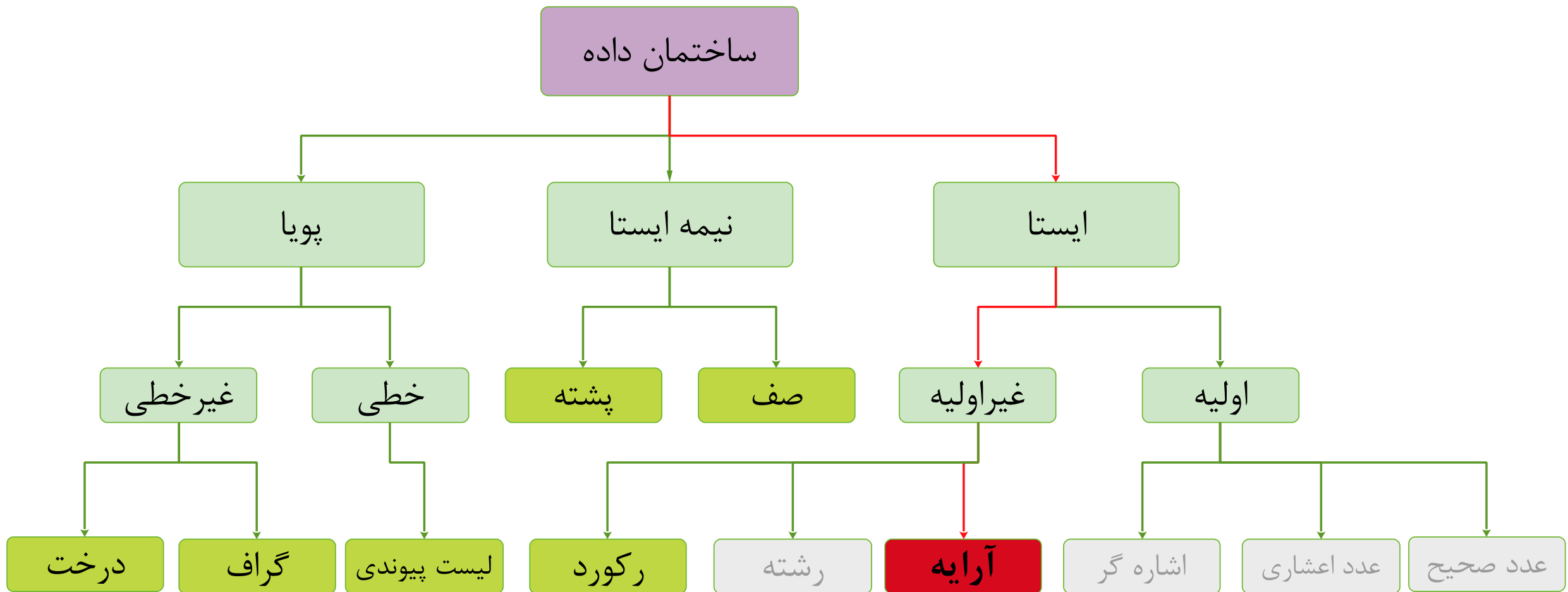
تعاریف اولیه ...

- **داده ایستا:** از فضای محدود و از پیش تعریف شده استفاده کرده و این فضا در طول برنامه ثابت است.
- **داده پویا:** با استفاده از اشاره گرها امکان تغییر نامحدود و پویا متناسب با داده‌ها را فراهم می‌کند.
- **داده‌های نیمه ایستا:** برخی از ساختمان داده‌ها را هم به صورت محدود با استفاده از آرایه (ساختار ایستا) و هم به صورت نامحدود با استفاده از لیست پیوندی (ساختار پویا) پیاده‌سازی کرد

دسته بندی ساختمان داده‌ها

دسته بندی ساختمان داده‌ها

سوال

- آرایه چه نوع ساختاری است؟
- چرا از آرایه استفاده می کنیم؟
- نقاط قوت و ضعف این نوع ساختار داده چیست؟

Introduction Array

نوع داده مجرد یا انتزاعی (ADT): نوع داده‌ای است که در آن **مشخصات داده‌ها و اعمال بر روی آنها** از بازنمایی و پیاده‌سازی داده جدا می‌شود.

Arrays

S.Najjar.G@Gmail.com

Array:

a set of **index** and **value**

data structure:

For each index, there is a value associated with that index.

Representation:

implemented by using consecutive memory.

Array (Cont.)

S.Najjar.G@Gmail.com

Structure Array is

objects: A set of pairs $\langle index, value \rangle$ where for each value of *index* there is a value from the set *item*. *Index* is a finite ordered set of one or more dimensions, for example, $\{0, \dots, n-1\}$ for one dimension, $\{(0,0),(0,1),(0,2),(1,0),(1,1),(1,2),(2,0),(2,1),(2,2)\}$ for two dimensions, etc.

Functions:

for all $A \in \text{Array}$, $i \in \text{index}$, $x \in \text{item}$, $j, \text{size} \in \text{integer}$

Array Create(j, list) ::= **return** an array of *j dimensions* where list is a *j*-tuple whose *i*th element is the size of the *i*th dimension. *Items* are undefined.

Item Retrieve(A, i) ::= **if** ($i \in \text{index}$) **return** the item associated with index value *i* in array *A*
else return error

Array Store(A, i, x) ::= **if** ($i \in \text{index}$)
return an array that is identical to array *A* except the new pair $\langle i, x \rangle$ has been inserted **else return** error

end array

Array (Cont.)

S.Najjar.G@Gmail.com

```
int list[5], *plist[5];
```

list[5]: five integers

list[0], list[1], list[2], list[3], list[4]

*plist[5]: five pointers to integers

plist[0], plist[1], plist[2], plist[3], plist[4]

Implementation of 1-D array:

list[0]	base address = α
list[1]	$\alpha + \text{sizeof}(\text{int})$
list[2]	$\alpha + 2 * \text{sizeof}(\text{int})$
list[3]	$\alpha + 3 * \text{sizeof}(\text{int})$
list[4]	$\alpha + 4 * \text{sizeof}(\text{int})$

Array (Cont.)

S.Najjar.G@Gmail.com

Compare `int *list1` and `int list2[5]` in C.

Same: list1 and list2 are **pointers**.

Difference: list2 reserves **five locations**.

Notations:

list2 is a pointer to list2[0]

(list2 + i) is a pointer to list2[i] (**&list2[i]**)

*(list2 + i) is **list2[i]**

Array (Cont.)

S.Najjar.G@Gmail.com

Example: 1-dimension array addressing

```
int one[] = {0, 1, 2, 3, 4};
```

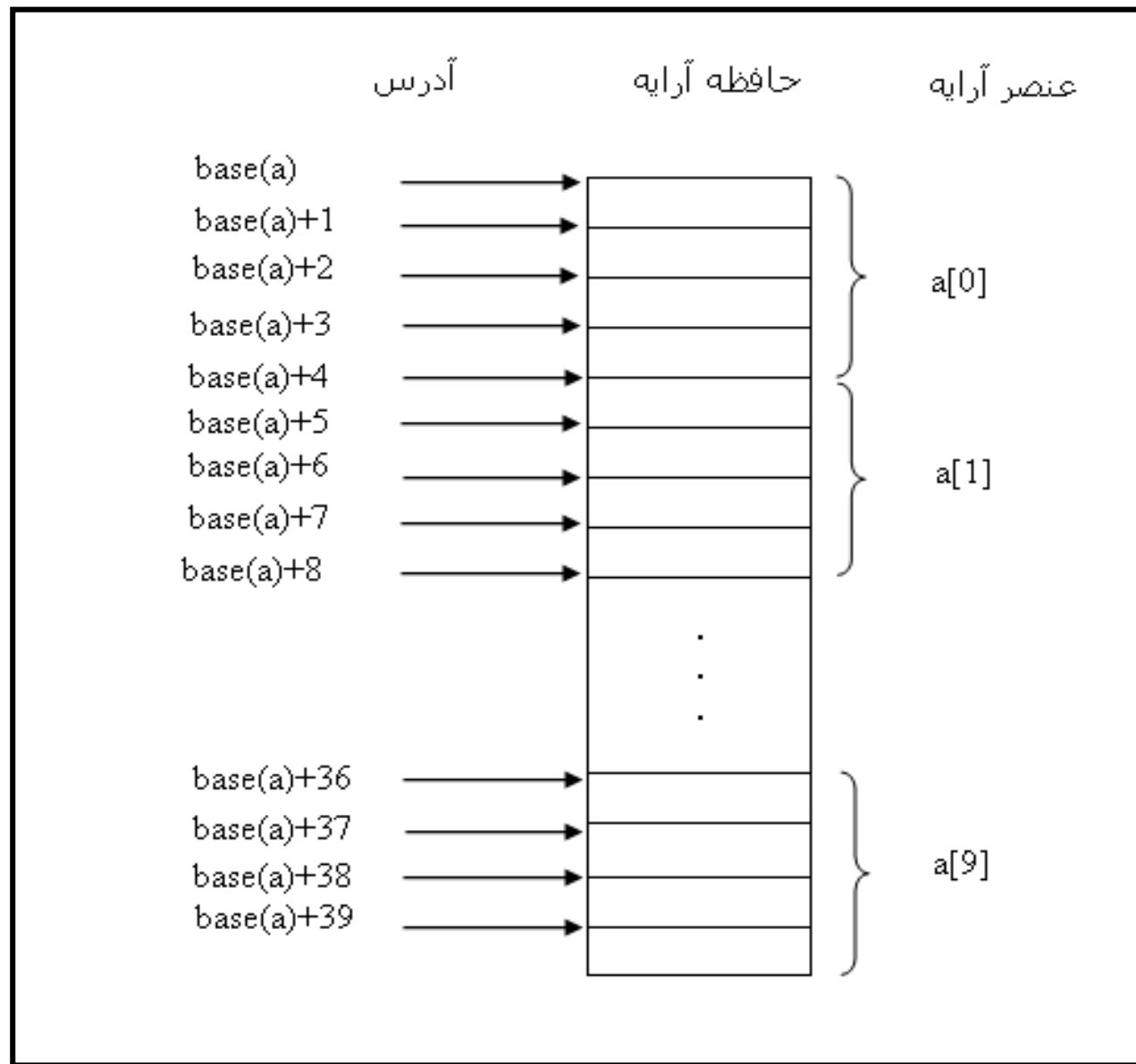
Goal: print out address and value

```
void print1(int *ptr, int rows)
{
    /* print out a one-dimensional array using a pointer */
    int i;
    printf("Address Contents\n");
    for (i=0; i < rows; i++)
        printf("%8u%5d\n", ptr+i, *(ptr+i));
    printf("\n");
}
```

1-dimension array

S.Najjar.G@Gmail.com

Float a[10];

Array (Cont.)

S.Najjar.G@Gmail.com

مشخص کردن حافظه برای عناصر آرایه یک بعدی:

A: Array[L...U] of type

اگر type نوع عناصر آرایه به اندازه n باشد و اگر فرض کنیم آدرس شروع آرایه α باشد آنگاه:

- تعداد عناصر آرایه A $U - L + 1$
- حافظه ی تخصیصی به این آرایه $(U - L + 1) \times n$
- آدرس شروع عنصر $A[i]$ $(i - L) \times n + \alpha$

Array example

آرایه‌ی Test در زبان C به صورت زیر تعریف شده است. اگر آدرس شروع این آرایه ۲۵۰۰ باشد. مطلوب است آدرس عنصر Test[30] را بیابید.

```
float Test[200];
```

$$\text{Address (Test[30])} = \& \text{Test}[30] = (30 - 0) \times 4 + 2500 = 2620$$

2-dimension array

S.Najjar.G@Gmail.com

	ستون ٤	ستون ٣	ستون ٢	ستون ١	ستون *
سطر *					
سطر ١					
سطر ٢					

$a[1][3]$

2-dimension array

S.Najjar.G@Gmail.com

مشخص کردن حافظه برای عناصر آرایه دو بعدی:

$A: \text{Array}[L_1 \dots U_1, L_2 \dots U_2] \text{ of type}$

اگر type نوع عناصر آرایه (که هر عنصر از این نوع به اندازه n است) باشد و اگر فرض کنیم آدرس شروع این آرایه α باشد آنگاه:

- تعداد عناصر آرایه $A \implies (U_1 - L_1 + 1) \times (U_2 - L_2 + 1)$

- حافظه ی تخصیصی به این آرایه $\implies (U_1 - L_1 + 1) \times (U_2 - L_2 + 1) \times n$

- آدرس شروع عنصر $A[i,j]$ در حالتی که آرایه سطری ذخیره شده است $= [(i - L_1) \times (U_2 - L_2 + 1) + (j - L_2)] \times n + \alpha$

- آدرس شروع عنصر $A[i,j]$ در حالتی که آرایه ستونی ذخیره شده است $= [(j - L_2) \times (U_1 - L_1 + 1) + (i - L_1)] \times n + \alpha$

ماتریس اسپارس

- در ریاضیات، یک ماتریس شامل m سطر و n ستون از اعضا می باشد
- ماتریسی که عناصر صفر آن زیاد بوده ماتریس اسپارس نامیده می شود.

col 0 col 1 col 2

row 0	-27	3	4
row 1	6	82	-2
row 2	109	-64	11
row 3	12	8	9
row 4	48	27	47

5*3

(a) 15/15

col 0 col 1 col 2 col 3 col 4 col 5

row 0	15	0	0	22	0	-15
row 1	0	11	3	0	0	0
row 2	0	0	0	-6	0	0
row 3	0	0	0	0	0	0
row 4	91	0	0	0	0	0
row 5	0	0	28	0	0	0

sparse matrix
data structure?

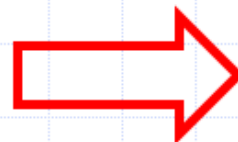
6*6

(b) 8/36

ماتریس اسپارس

می توان از یک آرایه از سه تایی های **<row, col, value>** برای نمایش یک ماتریس اسپارس استفاده کرد.

	col 0	col 1	col 2	col 3	col 4	col 5
row 0	15	0	0	22	0	-15
row 1	0	11	3	0	0	0
row 2	0	0	0	-6	0	0
row 3	0	0	0	0	0	0
row 4	91	0	0	0	0	0
row 5	0	0	28	0	0	0

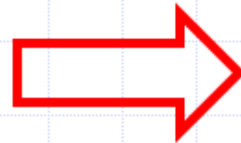
	row	col	value
a[0]	6	6	8
[1]	0	0	15
[2]	0	3	22
[3]	0	5	-15
[4]	1	1	11
[5]	1	2	3
[6]	2	3	-6
[7]	4	0	91
[8]	5	2	28
(a)			

ماتریس اسپارس

می توان از یک آرایه از سه تایی های **<row, col, value>** برای نمایش یک ماتریس اسپارس استفاده کرد.

# of rows (columns)

	col 0	col 1	col 2	col 3	col 4	col 5
row 0	15	0	0	22	0	-15
row 1	0	11	3	0	0	0
row 2	0	0	0	-6	0	0
row 3	0	0	0	0	0	0
row 4	91	0	0	0	0	0
row 5	0	0	28	0	0	0

	row	col	value
a[0]	6	6	8
[1]	0	0	15
[2]	0	3	22
[3]	0	5	-15
[4]	1	1	11
[5]	1	2	3
[6]	2	3	-6
[7]	4	0	91
[8]	5	2	28

(a)

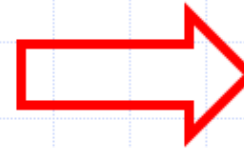
ماتریس اسپارس

می توان از یک آرایه از سه تایی های $\langle \text{row}, \text{col}, \text{value} \rangle$ برای نمایش یک ماتریس اسپارس استفاده کرد.

# of nonzero terms

# of rows (columns)

	col 0	col 1	col 2	col 3	col 4	col 5
row 0	15	0	0	22	0	-15
row 1	0	11	3	0	0	0
row 2	0	0	0	-6	0	0
row 3	0	0	0	0	0	0
row 4	91	0	0	0	0	0
row 5	0	0	28	0	0	0

	row	col	value
a[0]	6	6	8
[1]	0	0	15
[2]	0	3	22
[3]	0	5	-15
[4]	1	1	11
[5]	1	2	3
[6]	2	3	-6
[7]	4	0	91
[8]	5	2	28

(a)

ماتریس اسپارس

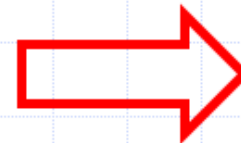
می توان از یک آرایه از سه تایی های $\langle \text{row}, \text{col}, \text{value} \rangle$ برای نمایش یک ماتریس اسپارس استفاده کرد.

row, column in ascending order

# of rows (columns)

# of nonzero terms

	col 0	col 1	col 2	col 3	col 4	col 5
row 0	15	0	0	22	0	-15
row 1	0	11	3	0	0	0
row 2	0	0	0	-6	0	0
row 3	0	0	0	0	0	0
row 4	91	0	0	0	0	0
row 5	0	0	28	0	0	0

	row	col	value
a[0]	6	6	8
[1]	0	0	15
[2]	0	3	22
[3]	0	5	-15
[4]	1	1	11
[5]	1	2	3
[6]	2	3	-6
[7]	4	0	91
[8]	5	2	28

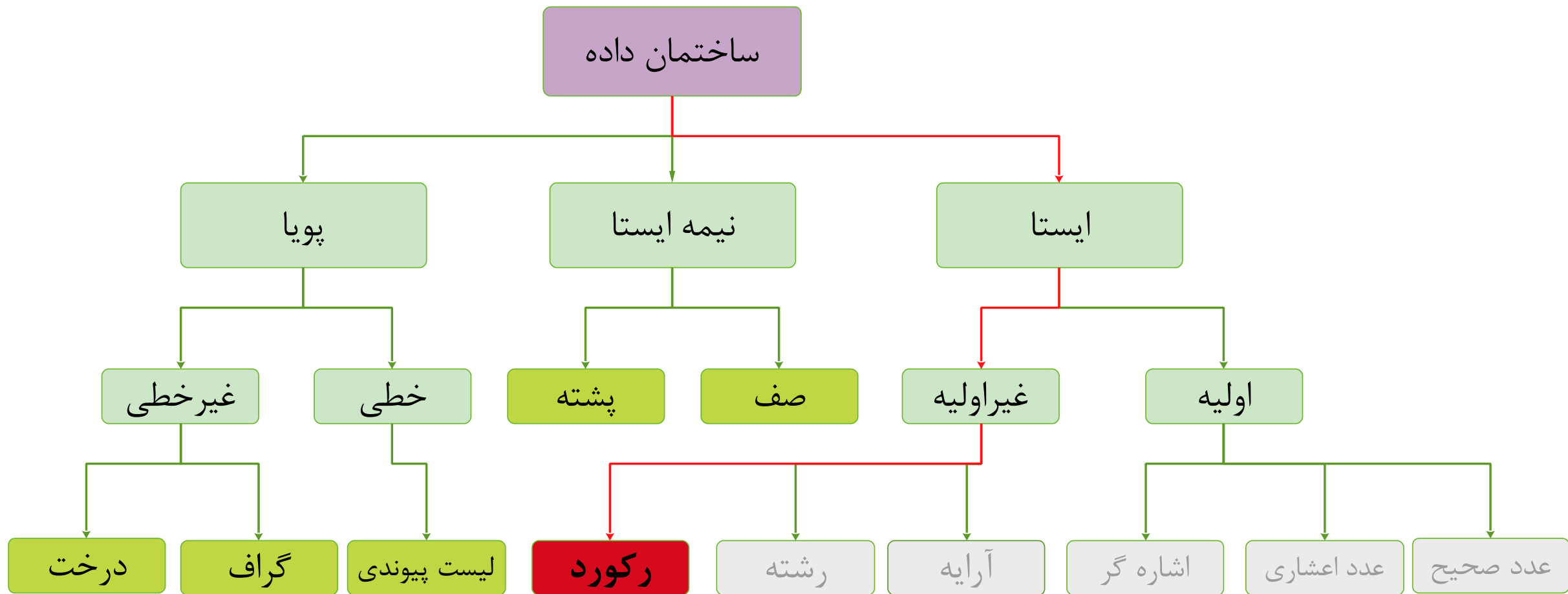
(a)

Home Work 4

- برنامه ای بنویسید که ماتریس A ($n \times n$) را که یک ماتریس سپارس است بگیرد و به صورت که حافظه کمی استفاده نمایید ذخیره کنید. (حداکثر مقدار n ۵۰ می باشد، سعی شود برای ماتریس اولیه که از ورودی گرفته می شود حافظه تخصیص داده نشود)

دسته بندي ساختمان داده‌ها

Structures (records)

S.Najjar.G@Gmail.com

- ساختار: مجموعه‌ای از عناصر هست که لزومی ندارد داده‌های آن یکسان باشد.

```
struct {  
    char name[10];  
    int age;  
    float salary;  
} person;
```

```
strcpy(person.name, "james");  
person.age=10;  
person.salary=35000;
```